

Nad městem letěly šaškovy střevíce,
překrásně letěly jako dva tažní ptáci
do krajin za mořem, z nichž se už nenavrací.
Jestli jsem miloval, pak podzim nejvíce.

Pod nebem naděje stál se mnou Andersen
a hleděl na husy, jak odlétají k jihu,
vyzul jsem v rákosí všecky své křápy, tíhu
a letěl za nimi přes širý čistý den.

Jestli jsem miloval, pak zakalenou hněď
psích očí podzimu, věrného psa, jenž stárne.
Strašný stesk mjení na této zemi marné,
pod nebem němoty, jež nemá odpověď.

Ivan Blatný

Foto: Josef Neumann

Úvodem

Každou chvíli se dozvídáme, na jaké další zakázce stát opět prodělal. Vláda a vysocí úředníci neumějí rozpoznat a vybrat slušné lidi. V naší společnosti není ceněn charakter. Z něj vyplývá odpovědnost, znalosti a dovednosti. Darebáci a hlupáci vezmou rádi jakoukoliv funkci.

„Vláda, která své vlastní zákony nezachovává, není zajiště schopna k tomu, aby u občanů utužila smysl pro zákonitý pořádek.“ (Karel Havlíček Borovský, *31.10. 1821)

Byli jsme s mládeží v Polsku. Poláci byli vždy chudší než my. Pomatuji, jak na trhu prodávali potraviny, ruční výrobky i obnošené a použité věci. Jsou hrdí - nestydí se za žádnou práci. Vietnamci se v Polsku vůbec neuchytili. Krakov je krásné staré město. Za poslední čtyři roky se ohromně povznese. Doporučuji vám návštěvu, budete nadšení.

Václav Havel oslavil pětasedmdesátku. Jan Rybář SJ osmdesátku. Oběma blahopřejeme.

„Kámen, kterým stavitelé opovrhli, se nakonec stal nejdůležitějším kamenem celé stavby“, říká Písmo. Je na každém z čeho, na čem a na kom stavíme svou životní stavbu. /v

KDO NIC NEDĚLÁ, NIC NEPOKAZÍ...

Nevím, zda v životopisu blahoslaveného moravského redemptoristy Dominika Trčky se píše o jeho smrti pravda, že totiž jeho posledním přáním bylo, aby mu u lůžka kokrhal Jano Dieška. Trčka se cítil jako doma na dvorku rodné chalupy a přitom umřel. Ani nás nenapadne, že se tato „idyla“ odehrávala v nejtěžší věznici Slovenska. Skončil život bez kazu a chyb. To jímí noví blahoslavení neměli tak idylické konotace, ani – žel – nebyli bez chyb. O těch se bude psát (možná) až za sto let, kdy to nebude tak bolet. A třeba bude – opačně – za sto let blahověčen Felix Davídek, kontroverzní biskup skryté církve za totality. Ten udělal řadu chyb, ale na rozdíl od ostatních chybuje předběhl dobu také asi o sto let. „Více sluší poslouchat Boha než lidi“ (Sk 5,29), říkal ustrašeným prelátům. Ani 14 let těžkého žaláře mu nevzalo elán. Roku 1962 mně svatovítský kanovník a mnohaletý vězeň Dr. Jaroslav Kulač ukazoval italsky psaný dopis do Vatikánu. Uváděl tam, že sice máme dost biskupů na svobodě, ale žádného organizátora skryté církve. Kdyby

se stal biskupem Davídek, ten by riskoval. Felix to pak opravdu roztočil a riskoval tak, že byl po roce 1989 docela úředně označen za blázna. Opřel se o „mexické“ fakulty, o situaci v prvních staletích církve, o list apoštola Pavla Timoteovi (3,2-5) a Titovi (1,5-9) o svěcení ženatých mužů ke kněžství. Proslulý vězeň František Mikulášek SJ svatého života říkal už před 50 roky, že jestli to církev opomene, ztratí spoustu vzácných kněžských povolání. Modlíme se za nové kněze 50 let a žádný výsledek! Protože je nutno nejen se modlit, ale i jednat. Davídek jednal. Často zbrkle, ale přece po něm zůstalo spousta probuzených lidí a několik desítek vysvěcených kněží z lidu, čímž setřel rozdíl mezi klerikální a „laickou“ církví. Nečekal, kdo za ním přijde. Jako Ježíš i on ukázal prstem – ty – a ty – pojďte! Jel na plný plyn v protisměru a malodušní se křížovali. V lednu uplynulo 90 let od Davídkova narození. Nevím o nikom, kdo by na to vzpomenu. Goliáš je zřejmě nesmrtelný.

Jan Rybář

DOPIS BIŘMOVANÝM - nejen letošním

Roční příprava biřmovanců vyvrcholila slavností biřmování s panem biskupem Janem Vokálem v neděli 2.října. 29 biřmovanců s přijetím křesťanské odpovědnosti přijalo obdarování Ducha božského. Otiskujeme zkrácený text z páteční bohoslužby slova.

Milí biřmovanci, biřmováním nic nekončí, ale začíná. V neděli se nestanete naráz dospělými, dozrávání k dospělosti je procesem na celý život. Jednat dospěle vyžaduje hledání správného rozhodování, dobré činy a neustálou práci, ale svátostí biřmování budete k tomu vybaveni.

Každé přijetí božích darů (každá svátost, každé setkání s Kristem) je otevřením dalších dveří k novému obdarování. Záleží pak na každém, jak nové poznání a každý dar, novou výbavu, využije.

Všimněme si dvou biblických míst.

Gn 28:13-29 vypráví o mladém Jákobovi: odchází z domu, jde si hledat nevěstu (musí si ji vysloužit), potřebuje dozrát k odpovědnosti. Vy – biřmovanci - jste v podobné situaci, pomalu odcházíte z domu a stavíte se na vlastní nohy.

J 1:35-48 popisuje setkání Ježíše s prvními učedníky jejich reakce. I tato událost se podobná té Vaší. Také chcete být Ježíšovými učedníky, chcete s ním pomáhat druhým lidem.

Nejprve si trochu připomeňme, jak veliký kus cesty jste už ušli; ledacos už znáte, do života jste dostali velkou výbavu.

Většina z nás měla veliké štěstí, od narození zakoušela velikou péči rodičů.

Postupně nám docházelo, že máme asi pro rodiče velkou cenu – když se o nás tolik starají, dokonce nám dávají přednost před sebou. Ale také jsme začali potkávat děti strádající zájmem rodičů.

Většina z nás měla další štěstí - doma, v kostele, i na náboženství jsme slyšeli, že existuje ještě někdo, kdo sice není vidět, ale vymyslel celý svět, každého z nás si přál, těšil se na nás, očekával nás. Záleží mu na nás víc než našim rodičům, počítá s námi navždy.

V úterý jsme navštívili Krakov - krásné královské město, po staletí budované. Ale také krutě zkoušené vojsky nejen tatarskými, i „křesťanskými“.

Předtím, v pondělí, jsme prošli oběma nacistickými likvidačními tábory v Osvětimi. (Kolik pokřtěných a biřmovaných lidí asi přispělo k té zrušné mašinérii? Ne všichni zabíjeli, někdo „jen“ psal na stroji rozsud-

ky smrti, někdo jen řídil lokomotivy vozíci transportované do koncentráků, někdo jen odvedl dobrou práci na stavbě krematorií, někdo jen vyráběl B-cyklon na hubení hmyzu a potkanů ...)

Je dobře, že se ptáte, jak se něco tak zrušného mohlo stát a zda se něco takového může opakovat – budeme o tom všem ještě mluvit.

Vy, kterým ještě není dvacet let, procházíte nelehkým obdobím. Je pracné objevit své místo v životě, svou cenu, své povolání, svého partnera. (Sám bych se nechtěl do doby mládí vrátit.) Ale nemusíte se příliš bát, miliony mladých lidí obdobím hledání dobře prošli. My navíc víme, že na nic nemusíme být sami.

Všimněme si podrobněji - nám už známého - biblického vyprávění o Jákobovi.

Jákob utíká z domu, táta má raději jeho bratra a ten Jákobovi dokonce vyhrožuje zabitím.

Foto: Karel Mašek

(I Jákob sám se dopustil podvodu.)

Přečtěme si text z Gn 28:13-29.

„Víra“ je důvěřujícím vztahem. Nelze ji předat druhému, proto Hospodin říká Jákobovi (i nám): „Slyšel jsi doma, že jsem tvému tátovi a dědovi byl pečujícím Bohem. I tobě nabízím své přátelství, ochranu a péči.“

A Jákob po procitnutí ze spánku řekl: „To bych byl blázen, abych tak výhodnou nabídku nepřijal...“

Vzpomínáte, co jsme si říkali o „Jákobově žebříku“. Obraz žebře (schodů ziguratu) ukazuje na možnost porozumět Hospodinu. Žebří dosahuje až k nebi, tak vysoko nedosahuje žádné jiné naše poznávání.

Kdo jsou andělé vystupující a sestupující po žebří k Hospodinu?

Anděl je posel.

Učitelé všeho druhu, rodiči počínajíc, se nejprve sami něco naučili - vystupovali k poznávání a pak nás učili, jak se chovat a jednat. Poslové boží jsou ti, kteří vystupují k pozná-

vání Boha a pak sestupují k nám a vyprávějí, co „nahore“ uviděli a objevili.

Posly božími jsou Abrahám, Jákob, Mojžíš, proroci ... naši rodiče a další a další, kteří nám o Bohu pravdivě vyprávějí.

Kde najdeme „Jákobův žebřík“? Je to celé poznání, které nám nabízí Starý zákon.

(K bezpečnému silničnímu provozu nestačí výzva: „Jezdi ohleduplně“, potřebujeme řadu pravidel. K pěknému soužití nestačí výzva: „Miluj svého bližního“, proto nám Bůh už ve Starém zákoně dává pro život řadu moudrých rad k pěknému životu.

Sám Ježíš potvrzuje jejich nezbytnost. Srv. Mt 5:17-19)

Všimněme si textu z Janova evangelia (J 1:35-48) o začátku učednictví prvních apoštolů.

Dlouho jsem nerozuměl slovům: „... andělé Boží budou vystupovat a sestupovat na Syna člověka“.

Ježíš nepoužívá ve svém vyučování definice jako naše školy, ale obrazy a podobenství - modely. Řekl: „Jsem pastýř, kvočna, chléb, dveře, cesta ...“ Až když jsem víc porozuměl vyprávění o Jákobově žebříku, konečně se mi rozsvítilo. Jákobův žebřík je užasnou možností poznávat Boha, porozumět mu, ale Jákobovým žebříkem naše poznávání nekončí. „Jákobův“ žebřík dosahuje“ pouze „k nebesům“. Ježíš je dalším žebříkem. Vyšším než ten „Jákobův“.

(Když náš žebřík nedosahoval, kam jsme potřebovali, navázali jsme na něj další žebřík. Vy, biřmovanci, už také studujete na vyšších školách, které navazují na Vaši dřívější školu.)

Ježíš nám ukazuje Boha tak, jak jej žádný jiný člověk nemůže znát. „Boha nikdy nikdo neviděl; jednorozený Syn, který je v náručí Otcově, nám o něm řekl.“ (J 1:18)

Máte štěstí, že se už léta s Ježíšovým žebříkem seznamujete.

Přeji Vám odvahu vystupovat po „Ježíšově žebří“ vzhůru, přijmout Ježíše jako největšího Učitele boží moudrosti, jako nejbližšího Přítele, jako Mistra umění krásného života. – To je program na celý život.

„Víra“ je poznáváním, vztahem a přitakáním Ježíšovi. K porozumění potřebujeme znát jeho názory a vědět, jak si naši spolupráci představuje.)

Skoro každý měsíc při farní mši křtíme a vysvětlujeme si, co Bůh obřadem křtu říká: „Jsi mou milovanou dcerou.“ „Jsi mým milovaným synem.“ Víme, že jsme z královského rodu, jen se potřebujeme naučit jednat se

sebou a s druhými jako ti, kteří vědí o ušlechtilosti, důstojnosti a vznešenosti své i druhých. (Ani sebevětší selhání nás o ni nemůže připravit, neboť jsme ji dostali od Boha.)

Poznávání Boha nejen velice zajímavé a krásné, ale i potřebné. Máme svým životem zpodobňovat boží lásku a péči ke všemu stvořenému a ke každému dobrému dílu člověka. Pozemský život je přípravou na věčný život.

Nebe nevytváří nebeská muzika, nebeská kuchyně nebo zvláštní klimatizace, ale krása vztahů, nejen vztah Boha k nám, ale i náš vztah k Bohu a k druhým nebesťánům. V nebi nemůže být nikdo, kdo nepřijal Ježíšův životní styl, jeho způsob jednání, mluvení i myšlení. Od Ježíše potřebovali získat jeho moudrost a ušlechtilé jednání Abrahám, Jákob, Mojžíš, proroci, Jan Baptista i Ježíšova matka se svým manželem, apoštolové a jejich rodiny. Všichni, kdo touží po nové spravedlnosti, všichni nebesťané vystoupali po Ježíšově žebříku.

Přeji i Vám odvalu vystupovat nahoru.

Jen Vás chci upozornit na nebezpečí vlastního přecenění. Při Ježíšově vyučování nejme schopni překročit ani jeden příčel na žebříku nebo přeskočit ani jeden schod. Pro malé dítě je schod ohromně vysoký – a my jsme teprve začátečníci! („Jste jen učedníci, nehrajte si na Mistra“, říká Ježíš.)

Ani ve škole u některých předmětů neporozumíme další vyučovací lekci bez zvládnutí lekce předešlé.

I apoštolové nám připomínají, jakých chyb se dopouštěli, některé Ježíšovy vyučovací lekce nezpracovali dostatečně a pak se jim to vymstilo – říkáme si o tom v kostele.

Prosím Vás, neberte si příklad z toho, co my starší děláme špatně, všimněte si Ježíšových „příkázání“, které opomíjíme.

Přejeme Vám, abyste byli pečlivějšími a věrnějším Ježíšovými učedníky než my. Snad jsme Vám něco dali, ale těšíme se, že i my se od Vás něčemu naučíme.

Neobrátime-li se pečlivěji a věrněji ke Kristu a jeho životní moudrosti, nezachráníme naši civilizaci.

Nechte se naplňovat Duchem Božím a jeho dary. Učte se s nimi hospodařit.

Snad nás Bůh ještě ponechá ve své službě s možností dorůstat ...

Nezkrácený text najdete na www.letohrad.farnost.cz i s přílohou některých biblických textů k dalšímu promýšlení. V dalších hodinách náboženství pro mládež (nebo biblických hodinách) se jim budeme také věnovat.

Svět Vám neposkytne pochopení jakého se Vám dostalo ve Vašich rodinách. Život je tvrdý, ale může mít smysl. Nebojte se, osobní přátelství s Bohem je silné a velice krásné.

Václav Vacek

ČLOVĚK VELKÉHO SRDCE

JANUSZ KORCZAK

Byl významný polský pedagog, který prosazoval nové metody výchovy a péče o děti, lékař a propagátor citlivého přístupu k dětem. Proslul i jako spisovatel.

Janusz Korczak (1878-1942) vyrostl v asimilované židovské rodině.

Otec advokát Józef Goldszmit pocházel z rodu oddaného haskale - osvícenskému proudu židovství, matka Cecylia z prominentní židovské rodiny Głębických z Kalisze. Henryku Goldszmitovi, jak se Janusz vlastním jménem jmenoval, v osmnácti letech zemřel otec a na synovi zůstala starost o nejbližší. Janusz Korczak je jeho literární pseudonym.

V r. 1898 začal studovat medicínu na Císařské lékařské univerzitě ve Varšavě, roku 1899 pobýval rok ve Švýcarsku, aby se seznámil s novátorským pedagogickým působením švýcarského myslitele Johanna Heinricha Pestalozziho. Jako lékař se účastnil rusko - japonské války, kde dosáhl hodnosti majora. V letech 1903 - 1912 působil jako pediatr v nemocnici pro děti. Chudým pomáhal zdarma. V letech 1907-8 studoval v Berlíně, aby si zvýšil kvalifikaci a seznámil se s moderními směry v pediatrii. Zůstal svobodný, aby se mohl věnovat bezprizorným dětem a sirotkům. Poskytl domov asi třem stům opuštěným dětem. R. 1909 se seznámil ve Výboru pro sirotky se Stefanií Wilczyńskou. V r. 1912 dostal nabídku vést nově vybudovaný domov Sierot pro sirotky z židovských rodin ve Varšavě. Nabídku přijal jako své celoživotní poslání, zkrátil si lékařský úvazek a plně se věnoval dětem. Stefanie Wilczyńska se stala jeho nejbližší spolupracovnicí. Mezi jeho hlavní přesvědčení patří, že dítě má plný nárok na úctu a důstojnost jako dospělý, že má právo na klidné dětství a na vlastní postoje. V sirotčinci založil „dětskou republiku“ s parlamentem, soudem a novinami. V letech 1914-1918 byl mladším primářem divizní nemocnice na ukrajinské frontě a věnoval se také lékařské práci v dětských azylových domech v Kyjevě. Po návratu se vrátil do Varšavy a krátce působil v nemocnicích v Lodži a v Kamionku. Opět spolupracoval se sirotčincem. V roce 1926 svěřil dětem redakci časopisu *Mały Przegląd* jako týdení přílohu polskožidovského deníku *Nasz Przegląd*.

J. Korczak byl respektovaným pedagogem i autorem, mohl se vyhnout tragickému osudu během šoa. Údajně mu byla nabízena možnost skrýt se, nebo emigrovat a zachránit si život. J. Korczak však odmítl opustit své děti. 5. srpna 1942 němečtí vojáci shromáždili 192 (možná 196) sirotků a asi 12 pracovníků personálu sirotčince, aby je poslali do vyhla-

zovacího tábora v Treblince. Janusz Korczak dobrovolně zůstal se sirotky až do konce. Všichni byli společně zavražděni, patrně v plynových komorách.

MODLITBA VYCHOVATELE

Nepřináším ti dlouhé modlitby, Bože. Nevzdýchám k tobě...

Neklaním se před tebou až k zemi, nenesu bohaté oběti ke tvé cti a chvále. Nechci se vtírat do tvé přízně, neusiluji o drahé dary.

Moje myšlenky nemají křídla, která by do nebe vynesla píseň.

Moje slova nemají barvy ani vůně, ani neumějí kvést.

Jsem vyčerpaný a chce se mi spát. Můj zrak je slabý a záda mám shrbená velikou tíhou závazku.

A přece ti předkládám vroucí prosbu, ó Bože. A přece mám jednu drahocennou věc, kterou nechci svěřit bratru-člověku. Bojím se, že člověk to nepochopí rozumem ani citem, bude to zlehčovat, vysměje se.

Jsem před tebou popelavý pokorou, Pane, když však stojím před tebou s touto prosbou, je to požadavek, který hoří jako plamen. Mluví tiše, ale tuto prosbu volám s vůlí neustoupit. Pohledem rozkazujícím stílím až nad mraky. Už vyrovnaný - vždyť ne už pro sebe - žádám:

Dej dětem dobrý osud, dej jejich úsilí pomoc, jejich práci pozhánání. Veď je cestou nikoli nejsnadnější, ale nejkrásnější. A jako závadek mě prosby přijmi jedinou drahocennou věc, kterou mám: smutek.

Smutek a práci.

Janusz Korczak

„V TOMTO HROBĚ ODPOČÍVÁ“ SE NEŘÍKÁ

Svým humorem známý prof. Jaroslav Kadlec se navečer loučival slovy: „Spěte sladce.“ Jako by tím chtěl naznačit, kolik strnulých výrazů používáme, když hovoříme o smrti. Jak z toho ven by mohl prozradit jezuita Jan Rybář (* 1931), autor dvou knih, který žije na sídlišti na okraji Trutnova.

Jak by měl kněz na pohřbu oslovit jak věřící, tak nevěřící?

Je třeba začít od člověka: říci, že už když Bůh člověka stvořil, chystal pro něho věčnost, tedy „svůj dům“ - on chce s námi být, chce abychom viděli, jak žije. Je třeba projevít určitou skromnost: to, že jsme věřící, ještě neznamená, že víme, co nás po smrti čeká, my jen víme, že to bude velkolepé. Máme touhu po setkání s Kristem - ale mezi námi: někdy je to spíš zvědavost než touha. Proč ne. Každopádně to má být silnější než strach ze smrti.

Jak by tedy věřící měl chápat smrt?

Pro něj není smrt nic pasivního, ale aktivního. Smrt by měla být vrcholem aktivity, vyvrcholením lásky k někomu, koho mám rád. Na nás by ostatní lidé měli poznat, že

zoufale nelpíme na tomto světě a nestrachujeme se o život. Smrt není pasivita ve smyslu: „Teď už nemůžu nic dělat.“ Věřící může vstoupit do smrti aktivně, může říct: „Ano, chci přijmout tu novou úžasnou změnu, chci jít k tomu, koho mám rád.“ Není třeba umírat jako hrdinové, stačí říct s důvěrou: „Bože, tady ti odevzdávám svůj život.“ Vždyť z žalmu víme, že „Pánu se líbí ti, kdo spoléhají na jeho dobrotu“. Proto není třeba říkat: „Mám za sebou generální zpověď, pomazání, mám s Bohem vyrovnané účty, teď můžu umřít.“ To je pasivita.

Dá se účastníkům pohřbu nějak sdělit, co bude po smrti?

Každý z nás, až půjde na věčnost, bude úplně malinký. A vůbec: my jsme v Božím pojetí něco jako děcka na pískovišti. Naše hříchy jsou pro něj něco podobného, jako když se děčko pokadí - Bůh nás jako hodná maminka přebalí, a to i několikrát za den. Až umřeme, tak nás k Bohu povede za ručičku Kristus. A Bůh se na nás bude dívat právě skrze Krista, takže tím pádem nemusíme mít komplex méněcennosti. Nebudeme tam tedy stát jako blbci, ale Kristus bude naším prostředníkem. Ve smrti se všichni lidé setkají s Kristem - pozor: vlastně ještě těsně před smrtí, v tom je to kouzlo! A on se zeptá: „Chceš ten věčný život?“ A kdo z nás mu řekne, že ho nechce? Musíme zdůrazňovat, že tato důležitá otázka přijde ještě před smrtí. Kdo v té hodině řekne „ano“, tak to „ano“ platí navěky. Bůh nikoho k ničemu nenutí. Pokud by mu někdo řekl „ne“, tak pak teprve by nastoupila jeho spravedlnost. Podle mě Boží spravedlnost funguje až po smrti. Tady přece žádná neplatí: jeden je sirotek, jiný nemá nohu, další koktá. Tady funguje Boží shovívavost. Takže není třeba mít strach, Kristus řekl: „Kdo ve mě věří, již přešel ze smrti do života.“ Život věčný tedy máme už teď, už teď vlastně žijeme ve věčnosti. „Kdo ve mě věří, nepodléhá soudu,“ čteme v Bibli. Proč bychom měli někoho strašit soudem? Křesťan má důvěru, výhled přes smrt do budoucnosti a má „v rukávu trumf věčnosti“.

Jakých slov by se měl kněz na pohřbu vyvarovat?

Vynechat nejasné věci, nepromluvit „nebeským nářečím“. Jestliže říkáte „odpočinutí věčné dej mu, Pane“, a koukáte se do hrobu, tak kde to jsme? Kněz na pohřbu utonulých dětí řekne: „Podivuhodným způsobem si náš Pán tyto děti k sobě povolal.“ Copak Bůh nemá lepší způsob, jak k sobě děti povolat!? Včasně slychám: „Ukládáme tělo našeho bratra do země, kde bude očekávat slavné zmrtvýchvstání!“ Člověče, vždyť i nápis „zde leží...“ je nesmysl. „Zde leží“ jen pár kostí... U nás bohužel z dob baroka přetrvává přílišná úcta k ostatkům. Ale co takový svatý Ignác z Antiochie, kterého sežral lev? Co z něj máme uctívat? Musíme si uvědomit, že v hrobě je „jen“ odložená hmota - ke které bychom se měli chovat pietně, ale neměli

bychom ji přeceňovat.

A čím byste tedy nahradil „odpočinutí věčné dej mu, Pane“?

Asi bych nebožtíkovi popřál „odpočinutí v náručí Boží“ nebo ještě lépe: „Věčnou radost u sebe dej mu, Pane.“ Zkrátka bych vyjádřil smrt v pozitivním světle (zvláště dnes, kdy lidé nechtějí mrtvého ani vidět, hned žádají pohřebáky, aby ho odvezli z domu) - jako nutnou zkoušku nás všech. Záleží ovšem také na tom, jak mluvíme o Kristově smrti.

Tam snad není co „pokazít“...

Ale je. Třeba slova „Ježíš nás ze smrti vykoupil“. Co by s námi bylo bez jeho smrti? Františkánská škola říká, že i kdyby člověk nezhřešil, tak by musel Kristus přijít - co bychom jinak věděli o Bohu, kdo by nás k němu uvedl? Jenže jak lidem zní slovo vykoupení nebo spasení? Děti řeknou: „Jó, vykupují se kožky nebo flašky od piva a spásá se tráva na louce.“ Já bych radši použil výraz „povýšení“ (najdeme ho u sv.

Foto: Ing. Martina Jablonská

Augustina). Měli bychom lidem zdůrazňovat, že už od počátku stvoření byl člověk láskou Boží určen k tomu, aby žil navěky. To je hlavní důvod povýšení.

Myslíte si, že církví podobné výrazy znevažují oslovovat lidi?

Jistě. My máme své flokulky a formulky jako třeba „Bůh je všemohoucí“. A přijde zemětřesení a lidi se ptají: „Tak kde je ten váš ‚všemohoucí‘?“ Takže já nemůžu říct „Bůh je všemohoucí“, ale můžu říct: „Je nanejvýš shovívavý, je láska.“ Bohužel spousta kněží si pořád myslí, že „Boží spravedlnost žádala Kristovu smrt“ - když to vezmeme do důsledků, tak i pacholci na Kalvárii jednali v intencích Boha Otce! Prosit „aby Kristova krev utišila Boží hněv“ je pohanský zvyk! To je hrozná, středověká nauka - panovník se urazil a jeho hněv může zmírnit jen ten, kdo je na stejné úrovni jako on. Tak krvelačný přece Bůh není! Někdo vám řekne: „Tys

měl být za své hříchy odsouzen na smrt. Ale buď rád, Kristus to vzal na sebe!“ - jenže to je zástupná oběť. Přitom tady je jen jedna oběť: oběť lásky. Kristus zaplatil za naše hříchy především láskou, ne krví. My snad až příliš zdůrazňujeme jen Ježíšovo utrpení, zapomínáme na jeho život - proto oceňuji, že Jan Pavel II. obohatil růženec o tajemství Ježíšova života.

Je možné tyto věci nějak sdělit lidem?

Já jsem několikrát navrhol, aby se v novém kancionálu věta „Kristus přišel, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil“, nahradila slovy „Kristus přišel, aby nás přivedl k Otci, a stálo ho to život.“ Tomu porozumí i nevěrec! Bůh přece nechtěl oběť, on chtěl, aby mu lidi uvěřili, aby ho přijali. Místo věty „smířil svět smrtí a vzkříšením, skrze umučení a smrt nás přivede ke slávě vzkříšení“ by bylo lepší se modlit „skrze naši lásku k němu nás přivede ke slávě vzkříšení“. Uvědomme si jedno: Naše láska často za moc nestojí, ale když ji, tu malou, pochybnou lásku, „strkáme“

Bohu skrze Krista, tak dostává úžasnou hodnotu. Bůh nechce, abychom my byli ti „ubožáci“, aby nás s naší problematickou láskou „zahanboval“ Kristus svojí láskou na úrovni. A to nedělá kvůli sobě, ale proto, abychom před ním neměli komplex méněcennosti. Bůh je dobrotivý otec, který k nám má takovou úctu, že se nás ještě zeptá, jestli se k němu vůbec chceme vrátit. A když souhlasíme, tak s námi udělá „očistec“ - ostříhá nám vlasy, vykoupe nás, abychom se cítili důstojně (jemu náš „zápach“ nevádí). Jenže bohužel máme natolik komplikovanou věrouku, že těžko můžeme něco lidem sdělit.

Ale jak to zjednodušit?

Stačí si přečíst podobenství o marnotratném synovi: To je Bůh. Bůh, který čeká a zdálky vyhlíží, kdy už němu přijdeme. KT 45/2005

- ♥ -

Úryvek z vyznání Jana Rybáře: „Měli bychom se učit hledat v tom, co druzí říkají, to nejpozitivnější. Znal jsem jediného profesora, který v semináři o nových myšlenkách prohlásil: já už tomu nerozumím - dál musíte jít vy. Máme dnes odvahu takhle důvěřovat druhým a mladším?“

„Pro mne je podstatné, že člověk není opuštěný. Hospodin má pochopení pro člověka. Mrzí mě, že v církvi občas zazní nejistý spodní tón. Třeba v liturgii - sedíš po pravici Otce a zastáváš se nás - to si může někdo vykládat, že se nás zastává Ježíš před Bohem, že Bůh je přísný. Nebo v údajných zjeveních prý Maria často drží ruku svého syna, co to znamená? Že nás Ježíš rozdrť? Opakujeme ‚Pane, smiluj se‘, ale ‚Ježíši, důvěřuji ti‘, nám nejde přes jazyk. Naše zažitá věrouka sedí na dvou židlích. Eucharistie přece také není jen oběť, ale i vyjádření lidské touhy Krista po setkání s člověkem. A přitom toto jsou jistoty, které mi dovolují radovat se z obyčejných věcí, jako je dobré počasí či setkání s dobrými lidmi.“

K SLAVENÍ PODZIMNÍCH SVÁTKŮ

Václav Vacek

Slavením narozenin nebo svátku dáváme najevo: „Jsi pro ně důležitý, cenný, mám tě rád“. Slavení státních svátků nám dává příležitost si připomenout jakou hodnotou je pro nás naše země a uspořádání naší společnosti. Spravedlnost, odpovědnost, obětavost, odvahy, trpělivost nejsou něčím abstraktním, vyžadují činy, práci. Podobně pěkný vztah – láska (za lásku se dnes pokládá leccos) není jen cítem. Cit je příjemný, ale jestli se mi do něčeho nechce, to ještě neznamená, že to neudělám.

V životě potřebujeme vědět, co je důležité, o co se budeme vytrvale snažit.

Ke slavení 28.zář, 28.října a Památce našich předků nabízím úvahu Benjamina Kurase, českého žida. S lidskou pokrčeností má dvojí zkušenost, českou i židovskou. (Židé žili v těžších podmínkách než Češi a mnohém delší dobu, narovnali se až znovuzískáním vlastního státu).

„Konfrontace má v mnoha kulturách špatnou pověst a pokládá se za nežádoucí. Česká kultura k nim patří plnou měrou. Češi se bojí nejen konfrontace, nýbrž i těch, kdo se konfrontace nebojí. Oni je totiž vyrušují z bezpečné anonymity, uvádějí v riziko a v nepohodu. Stavějí je do situací, v nichž by za sebe museli rozhodovat, někomu či něčemu stranit, projevit jednomu či druhému loajalitu. Nutí je k jednoznačné volbě. To všechno je strašně bolí. Mnohem raději věci nechávají tak, jak jsou: času, vývoji, osudu. Pak remcají, potajmu, vyhýbavě, uhýbavě, za zády, nasraně. Že se nic neděje. A když se děje, ne tak, jak by mělo. Tim se uvádějí do bezmocnosti. Protože jim chybí jasnost cíle, často se vzdávají, ještě než začali. Protože jim chybí loajalita, nedokážou se vystříhat úskočnosti,ypočítavosti, zrádnosti, záłudnosti, zákeřnosti. Často se těší tím, jak vyzráli na někoho, kdo na ně spoléhal, kdo jim chtěl pomoci, kdo se za ně o něco rval. Byl prý moc konfrontační, zavinil si to sám. Proto se taky česky nedá napsat velké světové drama. Drama je totiž samá konfrontace.

Konfrontovat znamená čelit. Stavět se čelem, přímo, nevyhýbavě. Tváří v tvář. Podívat se na věci zblízka a zeptat se, proč jsou, jak jsou a zda by mohly být jinak. Neklomit oči, neschovávat se do kouta, za někoho jiného. Nebát se nebezpečí. Nebo se ho bát, ale přesto do něho jít. Přijímat riziko. Svět bez rizika je nudný, šedivý, ušlápnutý. Dokud se nekonfrontujeme s překážkami, nedá se zjistit, co je a co není možné. Limit možností se zjistí teprve tehdy, až párkrát přestřelíme.

Opakem konfrontace je přešlapování kolem horké kaše, bojácnost, předposírání. Výsledkem je bezmocnost a bída.

Jako každá jiná dovednost, schopnost konfrontace se dá naučit, pěstovat, posilovat, tříbit. Jestliže se nepěstuje konfrontační schopnost, automaticky se pěstuje bojácnost a bezmocnost. Konfrontaci se potřebuje

učit také proto, že s sebou nese několik úskalí, která se musíme učit poznávat. Jedním je konfrontace s chybným terčem – s někým, od něhož konfrontací nemůžeme nic získat, protože k tomu není kompetentní. Druhým je konfrontace v nevhodnou dobu – okolnosti a podmínky neuzrálý do situace, v níž konfrontovaný musí nebo přinejmenším může ustoupit nebo vyhovět. A třetím je setrvačnost, která nám někdy znemožňuje

zastavit, když už jsme konfrontaci vyhráli, a může oslabit či dokonce i negovat již dosažený výsledek.

Ke konfrontaci je zapotřebí energie zvané troufalost. Troufalost potřebujeme ke každému činu, ke každému pohybu, ke každé změně. Troufalost má charakter veskrze pozitivní. A to i bez ohledu na to, že konfrontovaným, jimž je konfrontace nepřijemná, nebo nekonfrontovaným, které konfrontace vyrušuje z pohody, se jeví negativně, takže ji pojmenovávají slovy jako drzost a nestoudnost.

Naopak ti, kdo vědí, že bez konfrontace se nic nehýbe a bez pohybu se nic nemění, si jako partnery a spolupracovníky vybírají právě lidi troufalé, a jen těm předávají odpovědnost a kontrolu. Troufalost jedněch dokáže motivovat i ty netroufalé k občasně troufalosti, ve známém „efektu sněhové koule“, kdy jeden svou troufalostí inspiruje druhého a ten třetího, až vznikne skupina, které se najednou dnes zdá možné, co se jim jako jednotlivcům včera zdálo nemožné.

Nejtroufalejším záznamem troufalosti, jaký byl kdy napsán, je žádost Mojžíše a Árona k faraonovi: Hospodin ti vzkazuje: „Propust' můj lid ...“ (Ex 5-12)

Z knihy „Zakázané ovoce vědění“ Benjamina Kurase (nar.1944, český spisovatel a dramatik, v r.1968 emigroval do Anglie, v r.1974 konvertoval k židovství).

CESTA DO PEKEL

Vycházejí pořád další knihy, deníky, vzpomínky, korespondence o té éře komunistů... už i to slovo píšu s nechutí. Já to už ani nemůžu všecko číst. Kniha „Stínové postavy“ od Břetislava Ditrycha (Akcent, Třebíč 2011) je dobře napsaná, dějově napínavá, ale já ji odkládám, protože vím, o čem to bude dál, a já to už nechci snášet. To utrpení je masivní, přesně datované, postavy mají jména, a přece je nikdo nevede před soud. Nad tím mi právě napadlo, že se to pohodlně vyřizuje tím označením „komunisté“; komunismus odsouzen, a kde jsou pachatelé? Byli to obyčejní lidé, jako my. Ona je neudělala ta

Foto: Jindřich Štreit

strana, oni takoví už byli, ona si je jenom našla, přitáhla. A oni si našli ji, aby mohli svobodně projevit zlo, které v nich bylo už z jejich rodin. Byli to lidé chtiví moci, suroví, sprostí, škodolibí a závistiví. Proto vyháněli pořádné a úspěšné lidi z domovů a statků, z práce, ze škol.

Lidé psychicky vadní, méněcenní. A k nim se připočítávali „idealisté“ neuctiví k obyčejným lidem... A kdo ještě?

Každý režim podporuje určité lidi a jednání.

A národ je takové bláto, do kterého může šlapat každá bota. Myslíte, že dneska to tak není? Takže řeči, že by se komunistická strana měla zakázat, jsou úplně vedle hlavní věci. Protože ty povahy tu jsou a budou. Jen se rozlézají všude bez firmy. Zakazovat je třeba přímo ty lidi! Od osoby k osobě, kde je poznáme, od jednoho jejich činu k jinému. Všude je jmenovat, odhalovat, vylučovat ze své společnosti. To není politická otázka, to je otázka morálně hygienická. To se zorganizovat nedá, závisí to u každého z nás na odvaze a na poměru mezi naší zásadou a tolerancí. Na tomto úseku má příležitost například i křesťanská církev a jde o to, aby si ji uvědomila a my to poznali.

Ale podívejme se na to, jací lidé jsou pořád viditelnější na scéně: zloději, darebáci, zločinci. Televizní zprávy jsou někdy pásmem hrůz. Když nějaký lump objeví nový způsob krádeže, hned mu televize udělá reklamu. Z televize se tyto lidé dovídají, jak malá je pravděpodobnost, že budou chyceni a potrestáni. Ne, televize necítí odpovědnost za to, na jaké lidi jak působí. Odporný zjev Barták – už třikrát ho ukazovali.

Víme, říkají nám to: že pěkná událost není zpráva. Musejí hledat senzace. Několikrát jsem o tom psal: teroristům se nemá dělat propaganda a zvyšovat účinek jejich činu ukazováním následků. Je-li co ke změně v ČT, je to názor na účel a působení tohoto zařízení. V každém populárním časopise jsou zprávy, reportáže o nějakém zločinu, dokumentované fotografiemi. Vždycky je tam někdo se zbraní v ruce, dokonce i děcka. To v těch redakcích není žádný psycholog? Děcka, mladí lidé jen čekají na takovou příležitost. Hrají si na to, napodobují to. Vím to podle sebe. Text pod obrázkem: „Zasadil mu pádnou pěstí ránu, až ho omráčil,“ kdo? Texaský Jack. „Hoj, to je veselá jízda, přímo do pekla vedoucí!“ liboval si Divoký Bill. Ta věta se pamatuje líp než „Pravdy každému přejte“. Na to jsme si pak při pastvě hráli, o tom jsem vykládal klukům, kteří nečetli, nebo to neměli doma. Já bych propagaci té cesty do pekla zákonem zakázal.

Ludvík Vaculík LN 4.10.2011

AKTUALITY

Setkávání mládeže

- každé úterý v 19 h. v Centru pod střechem.

Biblické hodiny

- každý čtvrtek v 18 h. v letohrad. kostele.

Brána naděje - výstava velkoformátových fotografií

Jindřicha Štreita s texty Josefa Mlejnků - do 30.11. - kostel na Orlici

Seminář: Mgr. Simona Hybšová - Potřebují děti hranice?

12.10. v 17 h. - Centrum pod střechem

Přednáška Čes. křesťan. akademie: MUDr. Zdeněk Susa: „Tělo a duše ve zdraví a nemoci“

15.10. v 19 h. - evangelický kostel

Státní svátek 28. října - Slavnost k 93. výročí vzniku čs. státu: ekumenická bohoslužba v 16.30 h. - orlický kostel, vzpomínková slavnost v 18 h. - letohrad. hřbitov

Přednáška Čes. křesťan. akademie: Vojtěch Šustek: „Lidice, heydrichiáda, farář Petřek“

11.11. v 19 h. - evangelický kostel

Se zelenými čaji s Číny s paní Elenou Janovskou

14.10. v 19 h. - Centrum pod střechem

Podzimní besídka ZUŠ

18.10. v 17 h. - zámek, sál ZUŠ

Koncert Ženského komorního sboru Canonetta a Ženského pěveckého sboru města Kolín

21.10. v 18 h. - taneční sál domu kultury

Přednáška: Australská mozaika

26.10. v 18 h. - Centrum pod střechem

Divadlo Háta: Světáci

1.11. v 19.30 hod. - Dům kultury

Život Boží krtem přijal

18. 9. Dominik Duspiva

25. 9. Lucie Maříková

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

3. 9. Robert Náhly a Jana Matochová

17. 9. Tomáš Nevoľe a Daniela Novotná

24. 9. Stanislav Hanuš a Hana Konečná

Ondřej Hanuš a Květoslava Lakomá

1.10. Karel Moravec a Barbora Faltusová

Ke vzkršení jsme vyprovodili

17. 9. Viléma Maivalda 74 let

30. 9. Marii Holubovou 87 let

ZASEDÁNÍ FARNÍ RADY 21.září

Místopředsedou FR byl zvolen pan Vladimír Lux.

Kaplička v Lukavici – postavila rodina pana Leopolda Paďoura na svém pozemku (severozápadně od hřbitova). V sobotu 24.září v ní bude poprvé slavena Večeře Páně.

Výstavu fotografií Jindřicha Štreita v kostele na Orlici nainstalovala Barunka Náhliková a Jiří Jurenka. Vernisáž bude v neděli po bohoslužbě.

Svatováclavskou slavnost připraví – jako obvykle - dobrovolníci.

Státní svátek 28.října - oslavíme ekumenickou bohoslužbou na Orlici. Pak se zúčastníme shromáždění na hřbitově v Letohradě pořádané městem.

Starý kunčický hřbitov – chceme upravit do parkové podoby. S tímto plánem seznámíme vedení města a majitele posledních pár hrobů okolo kostela. Do svátku Všech svatých umístíme u kostela zprávu o tomto úmyslu a uspořádáme besedu občanů.

Kunčický kostel – zatím se nepodařilo zajistit opravu vchodu na kůr, ani opravu omítky.

Orlický kostel –firma pana Luxe z Nekoře prozatím opráví krytinu na obou sakristiích. Na jaře tyto dvě střechy necháme překrýt.

Kopeček – během otevřených dnů si kapli na Kopečku prohlédlo asi 400 lidí a bylo vybráno 10.000 Kč. Děkujeme paní Kudláčkové, paní Zamazalové a panu Pomikálkovi za jejich průvodcovskou službu. Kvůli opravě byly začátkem září prohlídky ukončeny. Do kaple čím dál víc teklo. Vyměňuje se dost velká část trámů střechy kaple, stará krytina starý šindel pod eternitem přijde pryč a nové bednění bude pokryto fólií. Příští rok budeme žádat Ministerstvo kultury o 2.300.000 Kč na pokrytí střechy kaple měděnými šablonami. Na opravu střežeb ambítů potřebujeme 1.600.000 Kč.

Odkládání deštníků – do každého kostela zakoupíme vhodný stojan na deštníky, aby lidé neopírali mokré deštníky o zeď.

Hostování sborů při bohoslužbách – pokud chce někdo cizí doprovázet hrou nebo zpěvem bohoslužbu, jsme ochotni poskytnout mu občerstvení, ale nebudeme přispívat na dopravu.

Kostelníci – málo si uvědomujeme, kolik času stráví dobrovolníci touto službou nám všem. Pan Milan Jurenka po 19ti letech žádá o uvolnění ze služby orlického kostelníka. Prosíme o nabídku k této službě.

Příští jednání FR 19.října v 19 h. na faře.

zapsala: Jana Skalická

Děkujeme Bohu, rodičům birmovanců, paní katechetce Janě Skalické, panu biskupu Janu Vokálovi, kmotrům a všem, kteří birmovance dovedli k birmování a budou je nadále provázet. Děkujeme sboru Familia cantorum, panu kostelníku Milanu Jurenkovi a všem, kteří přispěli k nedělní slavnosti. Děkujeme paní Janě Kalouskové a Jiřímu Paďourovi ml. za zorganizování poutě do Osvětimi a Krakova a panu Leopoldu Paďourovi za bezpečnou jízdu s autobusem.

FAMILIA CANTORUM – VÝZVA

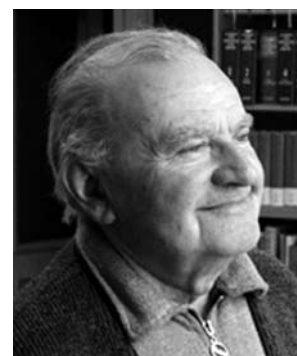
Před dvěma lety náš pěvecký sbor oslavil 25 let své existence a činnosti na poli vážné, převážně duchovní hudby. Jak název sboru charakterizuje složení sboru, jeho členy jsou, případně byli, zpěvačky a zpěváci všech věkových kategorií. 25 let, to je již několik zpěvácích generací. A protože v současné době prožíváme právě další generační přechod (několik zpěvaček má malé děti, případně se na příchod potomka právě chystají, studenti odcházejí na vysoké školy), chtěl bych touto cestou oslovit všechny, jak děti, studenty, maminky, tatínky, babičky, dědečky, kteří by si eventuelně chtěli zkusit něco nového. Zpívat ve sboru je sice určitá fěhole, ale věřte mi, že když se dílo podaří, je Vám hezky, máte pocit z dobře vykonané práce a z toho, že jste někomu udělali radost.

Od měsíce října 2011 budeme nacvičovat úplně nové skladby, a proto si myslím, že na přijetí nových zpěváků je to ideální doba. Zkoušky máme během školního roku jednou týdně, vždy v pátek v 18.30 v sále ZUŠ na zámku v Letohradě. Během roku máme několik koncertů, případně zajišťujeme liturgický doprovod při bohoslužbách. Zpravidla, cca jednou ročně, pořádáme nějaký větší zájezd po republice nebo do zahraničí. Tyto akce jsou takovým tmelícím prvkem nejen pro zpěváky, ale i pro komorní orchestr, který nás ve většině případů doprovází.

Kdo by tedy projevil zájem si s námi zazpívat a navázat nové vztahy a přátelství, přijďte v pátek 7.10.2011 v 18.30 na zámek – sál ZUŠ v Letohradě. Připomínám, že mohou přijít i ti, kteří neznají noty. Důležitý je hudební sluch, odhodlání, radost ze zpěvu a zodpovědnost.

Na společné chvíle a zážitky se těší

Petr Hoffmann

B
L
A
H
O
P
Ř
Á
N
Í

Milý Jene Rybáři, blahopřejeme Ti k osmdesátým narozeninám. Patříš mezi generace, kterým bylo zabráněno získat vzdělání po jakém toužily. Ale farář je důležitý jako máma v domácnosti. Lidem jsi dal víc než kdybys byl univerzitním profesorem. Víme, že bys ani Ty neměnil. Je nám s Tebou dobře, mnoho jsi nám dal. Děkujeme Ti nejen za Tvoje články v Okénku, za Tvou poctivost a statečnost. Přejeme Ti vše dobré.

Letohradská farnost

Adélka a Honzík, mladí manželé, jsou spolu 5 let - skromní a nenároční, šťastní sami se sebou i s ostatními. Postavili si domek, dva malé caparti kolem nich...

Jednou spolu hrabali louku. Najednou ona začala plakat. Pláčem se až zalýkala. Krásná, křehká, ale TOLIK smutná! Plakala. Kdo ví proč?

Honzík hned položil hrábě, běžel k ní a vzal ji k sobě do náruče jako do hnízdečka – byla drobitka. Líbal ji na tváře a tisknul ji k sobě tak dlouho, až přestala plakat. Až se upokojila! Takovou sílu má láska.... /M

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ „BRÁNA NADĚJE“ v orlickém kostele

Děkujeme panu prof. Jindřichu Štreitovi za zapůjčení jeho fotografií do orlického kostela. Výstava byla nejprve v Madridu na setkání mládeže s Benediktem XVI. Děkujeme panu Josefu Mlejnkovi za krásné texty doprovázející každou fotografii.

Jindřich Šreit už jako učitel v pohraničí žil mezi lidmi z kravínů a polí státních statků a fabrik. Svými fotografiemi ukazuje lidskou důstojnost i v prostředí, kde bychom ji nehledali. Nikoho neodstrkuje nad nikým se nepovyšuje, jeho úcta k člověku je nepředstíraná. (Mimochodem Iva Marková, ladí s J. Štreitem, ve svých člancích a rozhovorech také odkrývá v lidech jejich vnitřní krásu.) Dílo každého ukazuje, co je v něm samém.

Milý Jindřichu, při naší pouti bířmovanců do Osvětími na nás útočily neodbytné otázky. Nechceme je zapomenout, potřebujeme se ptát, co dělat, aby se tak strašně ponižování člověka neopakovalo.

Děkujeme Ti za Tvé vytrvalé poselství o ceně člověka.

Tvoje snímky nás navíc obklopovaly při slavení bířmování – přijetí dospělosti. K té patří už určitý stupeň poznání, moudrosti a rozhodnosti – umění zvolit pravé, hodnotné a odpovědné. Stát ve službě životu.

Říkali jsme si v kostele: „Důstojnost je vědomí vlastní ušlechtilosti darované nám Bohem, šlechtnost se projevuje přiznáním stejné důstojnosti komukoliv.“

I Ty, Jindřichu, o tom svým životem svědčíš. Děkujeme Ti.

Děkujeme Anežce Náhlíkové a Jiřímu Jurenkovi za instalaci výstavy a Vladislavovi Náhlíkově za zdokumentování vernisáže. Fotografie najdete na www.letohrad.farnost.cz.

Václav Vacek

Svatováclavská slavnost se vydařila. Máme co slavit. Děkujeme sboru Familia cantorum za muziku a všem, kteří ke slavení přispěli, paní katechetce Janě Skalické především - nejvíce pracovala.

Od října probíhá sbírka na 10 indických dětí, které podporuje Oblastní charita formou „adopce na dálku“. Tento projekt je zaměřený na pomoc chudým dětem formou příspěvku na jejich vzdělání. Náklady na jedno dítě činí 5.000 Kč ročně a z této částky je dítěti hrazeno školné, školní pomůcky, školní brašna a uniforma, cestovní výdaje, strava, základní zdravotní péče a tábor. Oblastní charita díky dárcům z letohradské farnosti i z města má nyní v evidenci 7 dívek a 3 hochy. Všechny děti s námi udržují písemný kontakt, posílají vysvědčení a pozdravy všem, kdo přispěli na jejich vzdělání.

Zájemci mohou přispět do pokladniček, které budou umístěny v prodejně papírnictví na Charitě v Letohradě a v kostelech v Letohradě, na Orlici, v Mistrovicích a v Lukavici. Děkujeme vám.

Foto: Jiří Bartioš

LEVÁ RUKA TEĎ SPÍ, TAK PÍŠU PRAVOU...

Oblastní charita Ústí n.O. nabízí lidem s různými druhy postižení službu osobní asistence. Osobní asistenti pomáhají klientům žít podle svých přání a potřeb všude tam, kde se pohybují. Napomáhají udržovat nebo rozvíjet jejich schopnosti, podporují jejich sociální vztahy, samostatnost a nezávislost. Nabízíme vám jeden z příběhů osobních asistentů.

Johanka z České Třebové je po mozkové obrně. Je omezená v pohybu, neudrží stabilitu, ale mentálně je naprosto zdravá. Poslední rok ve školce strávila s osobní asistentkou Charity, paní Michaelou Studenou. Ta se jí věnovala celým svým srdcem, vznikl mezi nimi hezký vztah a za rok ve školce udělalo děvčátko velké pokroky.

Paní Studená o tom říká: „Když Johanka nastupovala do školky, byla stydlivá, kreslila jak tříleté děčko, styděla se za to, že jezdí v kočárku. Školka ale Johance hodně dala. Naučila se vybarvovat, malovat štětcem, stříhat, jíst příborem, naučila se dopravní značky, rozpoznávat geometrické tvary, má i hudební nadání... Na konci školního roku

patřila k nejlepším předškolákům. Je milá a také děti ve školce se k ní hezky chovaly.“ Paní učitelka ve školce sice vždy nabízela Johance možnost si odpočinout, kdyby na určitou činnost nestačila, ale ona se snaží dělat všechno to, co ostatní děti. Řekne: Jdeme! A jde se... Nejprve za dětmi zaostávala, ale teď už dělá všechno stejně rychle jako ony. Cvičí, maluje, chodí na procházky, do divadla nebo na florbal. Paní Michaela dělá všechno s Johankou, podporuje ji v pohybu, přidruhuje při rozcvičce, cvičí s ní jemnou motoriku. „Johanka má více postiženou pravou stranu, takže je orientovaná spíše nalevo, ale umí zapojit obě ruce,“ říká osobní asistentka, „když drží tužku v pravé ruce a ptám se jí, proč nepíše levou rukou, tak mi odpoví: „Když ona ta levá teď spí, tak musím kreslit pravou.“

Maminka Johanky, paní Helena, připojuje další zkušenosti: „Třeba když sedíme v šatně, zdraví nás děti i rodiče, ten rok ve školce byl

prima. Jsem samoživitelka a na všechno jsem sama, takže za ten rok jsem si příjemně odpočinula. Byla jsem už hodně vyčerpaná a vyhublá...“ říká paní Helena, a těžko si představuji, jak vypadala loni, když měla o 13 kg míň. A Johancina maminka pokračuje: „Míša to s dětmi moc umí a jsem jí velmi vděčná za to, jak se dcerce věnuje... Někdy mám samozřejmě chvíle, kdy na mě jde deprese, ale pak si řeknu, že jsou na tom děti ještě daleko hůř, a jdeme zase dál. Škoda, že můj příjem nestačí na to, abych si dovolila mít osobní asistentku

děle. Ve školce byla Johanka jen 4 hodiny denně, na víc jsem neměla. Ale i to jí přineslo velký užitek. Míša má dobré srdce a stala se s celou svou rodinou našimi přáteli.“

Na otázku, jak se k Johance okolí obvykle chová, její maminka říká: „Ve školce se k ní všichni chovali velmi hezky, ale chodili jsme do jednoho kroužku, kde se k ní děti chovaly ošklivě. Ty děti za to vlastně nemohou, hodně záleží na rodičích, jak si s dětmi povídají a jak jim to vysvětlí. Myslím, že různě postižené děti by měly být v kolektivu zdravých, pokud to jen trochu jde. Je to prospěšné pro obě strany. Zdravé děti se naučí respektovat nemocné děti, pomáhat jim, jednat s nimi a nemít před nimi ostych nebo opovržení. Postižené děti se zase od těch zdravých hodně naučí, ony je táhnout dopředu a díky nim dělají velké pokroky.“

A jaký bude další osud Johanky a její osobní asistentky? Johanka nastoupila v září do první třídy. I tam ji bude doprovázet paní Michaela. Už ne jako osobní asistentka Charity, ale jako školní asistentka pedagoga. Johance bude tedy stále nablízku...

*Kontakt na koordinátorku osobní asistence:
Oblastní charita Ústí n.O.
Veronika Dušková, DiS. Tel. 734 769 711*

Z OBČANSKÉ PORADNY

Stále častěji se v Občanské poradně objevují dotazy na téma domácí násilí.

Proto uvádíme několik základních rad, jak se v případě výskytu tohoto problému zachovat.

Bezpečnostní plán

pro osoby ohrožené domácím násilím

V případě náhlého útoku pamatujte především na své zdraví a život.

Ihned po útoku, jak nejdříve je to možné, **volejte policii nebo někomu, komu věříte.**

- **Nenechte se zavřít v části domu, kde nejsou okna ani žádný východ.**
- **Vyhnete se místnostem a objektům, kde mohou být zbraně** (koupelna, kuchyň, stoda, garáž, dílna apod.).
- **Pamatujte si důležitá telefonní čísla** – nonstop linky pro domácí násilí, policie, linka důvěry, azylový dům. Naučte své děti používat telefon a zavolat policii nebo sousedy.
- **Svěřte se důvěryhodným příbuzným či přátelům**, v jaké se nacházíte situaci.
- **Promyslete a naplánujte únikové cesty ze všech dveří a oken**, vč. těch ve sklepech a v horních patrech.
- **Promyslete přijatelné důvody, kvůli kterým můžete během dne nebo noci odejít.** „Musím něco donést sousedům“, „Možná jste si zapoměla tašku v autě“.
- **Předem se rozhodněte kam půjdete, až se dostanete ven z bytu nebo domu.** Zjistěte si adresy míst v okolí bydliště, kde mají otevřeno nepřetržitě (policie, nemocnice, nonstop prodejna apod.)
- **Promyslete si, jak se na tato místa dostanete.** Mějte u sebe vždy peníze nebo jízdenky. Pokud máte auto, ujistěte se, že je vždy pojízdné.
- **Domluvte se s přáteli nebo sousedy na znamení, které bude signalizovat, že potřebujete pomoc.** Můžete volat z okna nebo telefonem a říct: „Došla mi káva.“ nebo „Hrozně mě bolí hlava.“ nebo „Máš ještě ten červený šátek, co sis ode mě půjčila?“ Domluvte se s nimi, aby hned po tomto signálu zavolali policii.
- **Zabalte si pohotovostní tašku s penězi, oblečením a důležitými dokumenty.** Ušachujte si drobné na telefon, klíče od auta a od domu (nejlépe na místě mimo dům, kde se k věcem můžete rychle dostat). Možná budete z domu utíkat bez peněženky či kabelky.

Pokud jste osobou nepohyblivou, nebo máte problémy s pohybem či jste v důchodovém věku, přemýšlejte, která místnost v domě je pro Vás nejbezpečnější.

Pokud máte malé děti, možná s nimi nebudete moci utéct. V takovém případě se pro ně co nejdříve vraťte s policií. Děti by měly vědět, kde je v domě nebo bytě bezpečné místo a jak utéci k sousedům.

Při náhlém odchodu z domova si vezměte s sebou:

- Průkaz totožnosti svůj a rodné listy dětí
- Průkaz o nemocenském pojištění pro sebe a děti
- Doklady o svém vztahu k bytu – nájemní smlouvu aj.
- Pracovní smlouvu, rozhodnutí úřadu práce, rozhodnutí sociálních úřadů aj.
- Rozhodnutí o svěření dítěte do péče
- Doklady o přístupu k účtu, svůj telefonní adresář
- Léky, brýle, lékařské předpisy, věci denní potřeby pro sebe a děti
- Policejní záznamy o dřívějších oznámeních
- Jakékoliv důkazy o fyzickém násilí (roztrhané oblečení, fotografie modřin, lékařské zprávy)

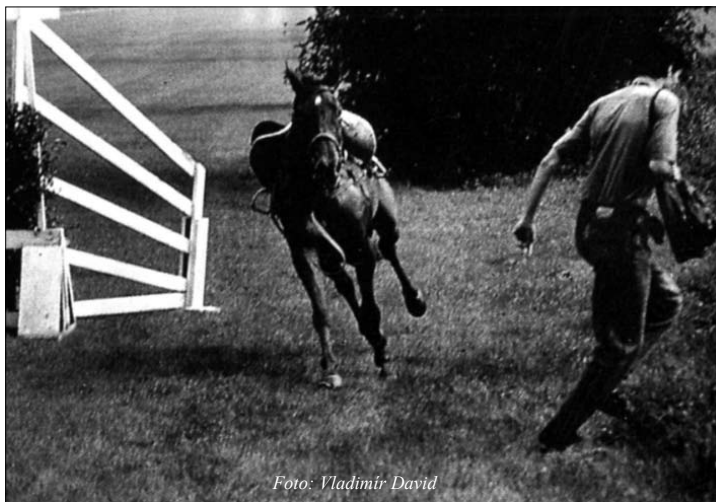

Foto: Vladimír David

Kontakty, které můžete potřebovat

Policie 158   **Lékařská pomoc 155**
Hasiči 150   **Tísňová linka 112**

Intervenční centrum
Erno Košťala 980, 530 12 Pardubice
Tel: 466 260 528

Intervenční centrum
Kotěrova 847, 500 03 Hradec Králové
Tel: 495 530 033, 774 591 383

Domov pro ženy a matky s dětmi v tísni
ČSA 728, 564 01 Žamberk
Tel: 465 321 295, 465 321 327

Azylový dům pro ženy a matky s dětmi
Plk. B. Kohouta 914, 566 01 Vysoké Mýto
Tel: 773 448 853

Azylový dům pro matky s dětmi v nouzi
Koclířov 140, 569 11 Koclířov u Svitav
Tel: 461 543 030

Domov pro matky s dětmi
Velká 5, 503 41 Hradec Králové
Tel: 495 221 810, 777 737 610

Městský azylový dům pro ženy a matky s dětmi

Na Spravedlnosti 803, 530 02 Pardubice
Tel: 466 636 077, 777 765 835

Azylové ubytování ROSA s utajenou adresou oběti domácího násilí a jejich dětí

Tel: 241 432 466

Azylový dům Helena – ubytování s utajenou adresou

Tel: 776 718 459

Azylový dům pro muže

Milheimova 694, 530 02 Pardubice
Tel: 464 629 249

Dům Matky Terezy – azylový dům pro muže

U Mostku 472/5, 503 41 Hradec Králové
Tel: 495 218 934, 495 218 934, 774 299 525

Dona Linka

Nepřetržitá telefonní pomoc: 251 511 313

Linka Důvěry

Telefonická krizová pomoc: 465 524 252

Bílý kruh bezpečí

Pospíšilovo nám. 1693,
530 03 Pardubice
Tel: 466 265 264,
732 923 462

ROSA – Informační a poradenské centrum

Podolská 242/25, 147 00 Praha 4
Tel: 241 432 466

PERSEFONA o.s. - přímá pomoc obětem domácího násilí

Tel: 545 245 996,
737 834 345

ADRA - Poradna pro oběti násilí a trestných činů

Tel: 606 824 104, 495 262 214, 495 262 214

RIAPS – krizová intervence

Procházkova 818, 541 01 Trutnov
Tel: 499 814 890, 731 441 264

Orlickoústecká nemocnice a.s.

Čs. armády 1076, 562 01 Ústí nad Orlicí
Tel: 465 710 111

Litomyšlská nemocnice a.s.

J. E. Purkyně 652, 570 01 Litomyšl-Město
Tel: 461 655 111

Oblastní nemocnice Rychnov n. Kn. a.s.

Jiráskova 506, 516 01 Rychnov nad Kněžnou
Tel: 494 502 111, 494 502 201

Centrum psycho-sociální pomoci – krizová intervence

Na Pláni 1343, 562 06 Ústí nad Orlicí
Tel: 465 525 442, 465 525 442

OHLÉDNUTÍ ZA 300 LETY SOUČASNÉHO ORLICKÉHO KOSTELA

Orlický kostel, podobně jako celá ves Orlice, se vyznačuje dlouhou a bohatou historií, jejíž počátky již nelze spolehlivě dohledat. Součástí této historie je i existence farní správy na Orlici, doložená ve 14. – 17. století, v některých dobách spravována katolíky, jindy vyznáním podobojí, případně Jednotou bratrskou. Současný kostel je pravděpodobně v pořadí již třetím.

První zpráva o existenci fary a tedy i kostela na Orlici se datuje rokem 1361, kdy je jmenován Ivan z Orlice jako držitel tvrze a patron kostela v Orlici. Je to současně i první zmínka o Orlici jako vsi. Další zprávy jsou podobného rázu a zcela mizí se začátkem husitských válek. Z průběhu této válečné doby je usuzováno na zánik uvedeného prvního, asi dřevěného kostela, podobně jako i jiných kostelů v okolí, i když žádné písemné zprávy, potvrzující tuto skutečnost, se nikde nedochovaly.

Po dosažení dohody mezi českou kališnickou reprezentací a basilejským koncilem o uznání kompaktát v roce 1436, dochází k výstavbě, případně obnově, za válek zničeného kostela, avšak již pro potřeby utrakvistické (podobojí) většiny obyvatel. Tato církev však byla koncilem povolenou součástí společné církve katolické. V roce 1467 dochází k založení Jednoty bratrské v blízkém Kunvaldě a Orlice se stala jedním ze středisek této nové víry, trpěné utrakvisty i katolíky s nelibostí. K zásadnímu politicko – náboženskému obratu dochází po vítězství císaře Ferdinanda II. nad protestanty v roce 1620, kdy byl nastolen tvrdý protireformační kurs a katolická víra se stala v Čechách jedinou povolenou. Z této doby také pocházejí zprávy o zavraždění orlického faráře Petra Záruby, který však v té době již přestoupil z bratrské na katolickou víru. Důsledkem této události byl trest, odejmutí zdejší farní správy a její přenesení do Lukavice. Dokonce i orlický kostel se nacházel kolem roku 1651 pravděpodobně ve špatném stavu, poněvadž je zapsán jako odsvěcený. Přesto se v něm i v dalších letech několikrát ročně mše sloužily. Z této doby se do dnešních časů dochovaly dva zvony s letopočty 1497 a 1498.

Nové poměry a snaha o pevné zakotvení katolické víry v „nekatolickém“ národě, vedly k velké misijní činnosti a také ke stavbám nových kostelů. Za držení zdejšího panství hrabětem Františkem Karlem Kolovratem Libštejnským dochází na Orlici ke stavbě zcela nového kostela, jehož základní kámen byl položen dne 5.6.1709 za přítomnosti představitelů panství, obce a Hradeckého biskupa Tobiáše Jana Bechera, rodáka z Králík. Stavitelem kostela byl italský stavitel, bydlící a tvořící v té době v Kyšperku a okolí – Andreas Castelli.

INDIE

Marta Mikysková

Jak jsi se dostala do Indie?

Využila jsem příležitosti a přijala jsem pozvání mé kamarádky, která plánovala třítydenní cestu do Indie se svými přáteli za svojí sestrou Maruškou. Maruška trávila rok v Indii jako salesiánská dobrovolnice a celý rok učila děti ve škole. Letěli jsme ve čtyřčlenné skupince z Prahy do Dillí leteckou společností Aeroflot s mezipřistáním v Moskvě. Let trval čistého času 8 hodin. V Dillí nás přivítala Maruška, která s námi cestovala na východ Indie do jejího ročního působiště ve státě Assam.

Neměla jsi strach vycestovat do tak exotické země?

Vůbec jsem netušila, na jakou cestu se vydávám. V přípravě mě čekalo očkování, nakonec jsem si nechala naočkovat žloutenku A+B a břišní tyfus.

Bylo zajímavé, že od svého rozhodnutí vycestovat do Indie, jsem potkala mnoho lidí, kteří již tuto zemi navštívili. Nebylo špatné nasbírat zkušenosti.

Přiletěli jste do Dillí. Jaký byl tvůj první pocit, když jste vyšli ven do ulic?

Do Dillí jsme přiletěli ráno 2. července po třetí hodině tamějšího času. Bylo tam tedy o 3,5 hodiny více než u nás doma v Čechách. Venku se již rozednívalo, vítal nás dlouhý den. Letištní dveře se rozletěly a my vstoupili do indického klimatu. Byl to ohromný šok. Vlhký, smradlavý, smogem mlhavý vzduch se nám nasál do plic. Ač bylo brzy ráno, před halou již bylo rušno, především

Kostel byl dostavěn v roce 1711 za pomoci kostelních peněz a roboty a celkové stavební náklady činily 3.576 zl. 11 kr. Byl prý postaven na místě předchozího, zchátralého kostela. Jeho dvouvěžová architektura i následně bohaté vnitřní vybavení jsou pro vesnici typu Orlice velmi neobvyklé a jistě nasvědčují o tehdy stále vládnoucí úctě k tomuto kostelu a snad i plánech o opětném budoucím zřízení fary. Sám jeho stavitel byl také jednou z prvních osobností, pohřbených v prostoru nového kostela. Zemřel v roce 1714 a jeho náhrobní kámen se dodnes nachází, spolu s náhrobními kameny některých majitelů orlického panství, přizděný uvnitř kostelní lodi.

Během své historie zaznamenal kostel řadu větších či menších oprav, darovacích aktů i odkazů od drobných lidí farnosti, často v dobách bídy a nedostatku na úkor jejich vlastního života. A také v době nedávné i dnešní, plné pohodlí a poznamenané konzumním způsobem života, se dosud daří nacházet obětavé spoluobčany a instituce, přispívající podle svých možností k jeho údržbě. Existuje tak velká naděje, že by mohl i v budoucnu důstojně plnit svoje poslání a dál šířit zvěst o trvajícím lásce boží, odpuštění a naději.

taxikářů bylo všude plno. Taxikem jsme se nechali odvézt na vlakové nádraží. Další šok! Je třeba vypustit veškerou naši západní logiku a pravidla! Silniční pravidla nemají pro Indy žádnou cenu, a pokud existují, tak se nedodržují. Jezdí se vlevo, pruhy jsou namalovány jen orientačně. Blinkry se nepoužívají, změna směru se dává vědět klaksonem či rukou vystrčenou z okénka. Na cestách jezdí vše, co má kola, a nějakým způsobem funguje. Pochybuji o tom, že dodržují technické kontroly, a že vlastní řidičáky!

A jak funguje veřejná hromadná doprava?

První dopravou, kterou jsme vyzkoušeli, byly indické dráhy – soupravy měly v průměru 20 vagonů. Jeli jsme vlakem druhé třídy do Agry vzdálené 200 km od Dillí. Nádraží a nástupiště byla plná Indů polehávajících a čekajících na vlak. Lístky s místenkou bylo třeba zakoupit již měsíc dopředu – i když jsme místa měli rezervovaná, museli jsme z nich velmi často Indu „vyhazovat“. Když jsem vstoupila do vagonu a rozhlédla se v něm, vybavily se mi vlaky odvázející lidi do koncentračního tábora – to byl můj první dojem z indického vlaku. Cestou ve vlaku stále procházeli vagony různí prodejci nabízející vše možné i nemožné - od jídla a pití až po různé suvenýry. Celkem jsme vlakem urazili asi 2200 km.

Říkáš, že ve vlaku nabízeli jídlo a pití. Koupili jste si? Či jak jste se stravovali?

Od začátku jsme se stravovali indickou stravou, jedli jsme v restauracích. Pili jsme pouze balenou vodu, na ulici kupovali ovoce. Tedy i ve vlaku jsme si koupili pouze ovoce a balenou vodu. V horách jsme měli větší důvěru v pouliční stravu. Ulice nám přišly trochu čistší než ve velkých městech indické nížiny. Poslední dny jsme v naší nerozváženosti a pocitu užít si Indii pili na ulici ovocné nápoje a ledovou kávu. Prohnalo nás to dokonale! Při zpáteční cestě na nás kalhoty doslova visely!

Jak bys popsala ulice měst?

Ve městech na ulicích je velká špína, mnoho odpadků. Malé krámky jsou nalepené jeden na druhém, posedává či polehává u nich mnoho prodejců. Je tam velký provoz a hluk, který vydávají klaksony všech různých vozidel jako jsou motorikši, cyklorikši, cyklisté, osobní auta apod. – všechna se vyhýbají mezi sebou navzájem a též kravám a psům. Zvířata se běžně pohybují, kde se jim zlíbí. Opice a krasy jsou též běžně k vidění. Pro nás je to neuvěřitelný chaos. Indům to funguje a to je důležité!

Přesto jsem si dny v této zemi užila. I přes nepořádek je Indie zemí, kde se můžeš zastavit a vychutnávat přítomný okamžik.

Jak jste se domlouvali?

Angličtina a hindština je jejich úředním jazykem. Domlouvali jsme se tedy anglicky. Maruška nás naučila pár hindských slovíček jako je „děkuji“ (dhoniabat), či „jdi!“ (čelo). Vtíravost Indů je velká a kolikrát nešlo jinak, než důrazně říci „čelo“, aby si šli po

Ano, téměř všechny ženy chodily v indickém oblečení – tedy v sári či pandžábí (pestrbarevné volné kalhoty a halenky). Pouze někdy (hlavně v podhorských městečkách) bylo vidět mladší Indky oblečené v západním stylu, např. v riflích. Indky jsou menší a drobnější, tedy ne vždy nám bylo oblečení v ramenu. I jejich stříhy jsou jiné než ty naše, liší se vypasováním v těle.

Navštívili jste v Agře slavný Taj Mahal?

Ano, Taj Mahal - velkolepý pomník lásky z bílého mramoru. Postavil ho panovník Shah Jahan v 17. stol pro svoji ženu, kterou si vzal skutečně z lásky. Pomník se stal symbolem Indie a my si tuto památku nenechali ujít. Přišli jsme již ráno v šest hodin, kdy bylo v prostorách Taj Mahalu téměř prázdnou, v devět hodin (při našem odchodu) se Taj Mahal již hemžil Indy. Jen tak pro zajímavost - pro nás turisty stála vstupenka 350 Kč a pro Indy 50 Kč.

Kde všude jste cestovali?

Dále jsme jeli vlakem do Váránasí, kde jsme mimo jiné viděli na břehu posvátné řeky Gangy kremace na spalovacích ghátech. Poté jsme jeli do hor, do Darjeelingu. Šli jsme na exkursi do čajové továrny, navštívili jsme nejvýše položené ZOO na světě (2 150m.n.m). Známost vyhlídku Tiger Hill (Tygří kopec) nebylo možné navštívit kvůli nepříznivému počasí – husté mlze a dešti.

Díky Marušce jsme se v Assamu (kam jsme jeli posléze) podívali do vesnic. Zkoušeli jsme si sári, trhali do nůši čajové lístky, vesnické dívky nám henou malovaly na ruce. Měli jsme pozvání na oběd či na večeři s rýžovým pivem. Kultura stolování je též docela zajímavá - u stolu jsme seděli pouze my, hosté. Ženy nás obsluhovaly, muži seděli stranou a někdy též jedli. V Indii jedí pravou rukou, takže nám nejdříve omyli ruce. Strava je více méně stále stejná. Rýže a čapaty (tj. placky z mouky a vody) jako příloha, k tomu omáčky především ostřejších chutí, vařená zelenina a opékané maso (většinou drůbeží).

Co pro tebe bylo nejhezčí?

Nedá se tu pohovořit úplně o všem, co jsme viděli a zažili. Je to poznání nejen indické kultury, ale poznání sebe sama. Mám mnoho poznatků. Nemohu říci, co bylo tím nejhezčím, protože vše je Indie. Viděli jsme domy a život v ulicích měst, chudobná obydlí (slumy) mezi odpadky na okrajích měst. Lidé na vesnicích jsou chudí, přesto pobyt u nich byl balzámem po poznání hlučných, smradlavých a špinavých měst plných odpadků a množství lidí.

Jela bys tam znovu?

I když jsem se z Indie již ke konci těšila domů, jistě bych znovu vycestovala. Vidím, že nebyl problém dostat se do Indie, tedy již není problém dostat se do kterékoli země na světě.

Děkujeme za rozhovor.

KLIK SEM, KLIK TAM. JE ŠKOLA NA ODPIS?

Jan Sokol

První otázkou školství není, co učit, ale jak děti naučit pracovat. Aby mohly - v konkurenci internetu, televize a počítačových her - zažít radost z výsledků svého úsilí, píše pro Aktuálně.cz filozof Jan Sokol.

Naše školy a školství jistě trpí mnoha nedostatků, aspoň jeden ale možná pomalu mizí, totiž nezáměr veřejnosti. Jakoby si i česká veřejnost začala uvědomovat, že na školách záleží, a přemýšlet, co s nimi dál. Také školy a učitelé totiž lapají po dechu, když se mají vyrovnávat s rychlými změnami společnosti, s jejími nároky a požadavky.

Na druhé straně stále ještě slyším v tramvaji mladého rodiče, který se své ratolesti docela samozřejmě zeptá: „*Tak co s tebou v té blbárně zase dělali?*“ Tohle za našich mladých let skutečně nebylo a s tím si školy samy poradit nemohou - stejně jako s konkurencí nesrovnatelně zábavnějších „zdrojů informací“, jako je televize a internet. Je proto škola zbytečná a zralá na odstřel?

Jak správně připomněl Ondřej Šteffl, škola dnes nemůže být jen zdroj informací, tím ale ani v minulosti nebyla. Ten zhoubný nesmysl, jako kdyby škola měla „poskytovat informace“, napadl různé technokraty až před nějakými 50 lety. Základní a střední školství doprovází děti od 6 do 15 nebo 18 let a má zhruba řečeno trojí úkol:

Dětem to snad raději neříkejte, ale to hlavní ve škole nejsou „předměty“.

1. pomáhat dětem budovat jejich osobnost (personalizace),

2. vyvádět je ze soukromí rodiny a uvádět do širší společnosti (socializace)

3. vybavit je dovednostmi, které budou jako dospělí lidé, jak občané, případně jako zaměstnanci potřebovat (vzdělávání).

Od prvňáčků po maturanty se těžiště postupně přesouvá od toho prvního ke třetímu a samozřejmě to nejsou žádné „předměty“, nýbrž dějí se jako vedlejší, ale tím důležitější produkty výuky a vyučování. Nicméně ani Komenský, když zval děti, aby se ve škole „učily moudrými být“, toho nemohl dosáhnout jinak, než že je něco učil. Pro vývoj dětské osobnosti je zásadní příklad učitele a na své první paní učitelky i dnes lidé většinou vzpomínají v dobrém, ne-li přímo s láskou. Pro socializaci je zásadní prostředí třídy a školy, kde se děti dozvídají, jak to v té velké společnosti chodí, učí se jednat v rámci pravidel a jakžtakž vycházet se sobě rovnými, které si většinou nevybraly. Vybírají si kamarády, ale musí nějak vyjít i s těmi, na které si musí spíš dávat pozor.

Třetí úkol, školní vzdělávání, vznikl až v době, kdy většina dětí už nepřebírala hospodářství nebo živnost po rodičích a potřebovala se naučit i věci, které jejich rodiče neuměli - na prvním místě číst a psát. Takových věcí rychle přibývalo, až se zhruba před sto lety prosadilo, že se budou řídit podle vědeckých oborů, a tak vznikly naše „předměty“.

svých. Přeci jenom jsme byli běloši-exoti, na které stále „zírali“ a chtěli almužnu.

A jak jste měli vyřešené ubytování a hygienu?

Měli jsme s sebou indického průvodce, kde psali mj. i o typech k ubytování. Tedy jsme taxikáři či „motorikšákovi“ řekli adresu hotelu a on nás k hotelu dovezl. Někdy jsme hledali ubytování sami – klasicky, pěšky s mapou. Cena za noc v hotelu v průměru vyšla na 50 Kč. Čistota pokojů byla pro nás trempy dostačující. Koupali jsme se celé tři týdny pouze ve studené vodě. Jen v horách to bylo náročnější, protože jsme byli v Indii v období dešťů a v horách v Západním Bengálsku byla celý týden hustá mlha, pršelo a bylo chladno. Záchody mají převážně tureckého stylu. Tedy samotní Indové záchodky moc neřeší, konají potřebu v kolejištích, na březích řek apod. Nepoužívají toaletní papír, oplachují se vodou pomocí levé ruky.

Jaké další pozoruhodnosti jste ještě viděli?

Na ulicích bylo všude plno červených fleků - Indové žvýkají bételové listy a oříšek, je to jejich droga. Bétel je strom. Sami jsme zkoušeli žvýkat, ale hořkost a zvláštnost této drogy nás nezaujala.

Další zajímavostí bylo např. to, že v tak chudé zemi vlastní snad každý Ind mobil s foťákem.

Mluvila jsi o ceně hotelu, je v Indii drahé?

Indická měna je rupie - kurs je cca 1 INR = 0,40 Kč. Na naše poměry není v Indii drahé. Užívali jsme si toho, že jsme „západáci“ a nemusíme se tolik ohlížet na peníze. Přesto jsme ale s Indy smlouvali a mohli si vybírat, konkurence je veliká.

Nosí ženy v Indii sári?

Ty skutečně dodnes odrážejí „systém věd“ Augusta Comta, starý už málem dvě staletí. Mnoho dospívajících dětí necítí potřebu „chtít něco vědět a umět“. Ztratily ji, nebo obrátily jinam.

Pan Šteffl správně zdůrazňuje, že v nich dnes nemůže jít o hromadění jednotlivých „informací“, nýbrž že mají poskytovat „základní obecné znalosti a dovednosti“, „struktury myšlení“, na které pak děti mohou navazovat a dál je samy rozvíjet. Přitom ale jako samozřejmé předpokládá, že děti samy budou „chtít něco vědět a umět“ - a tady se mi zdá, že je kořen dnešních problémů. Mnoho dospívajících dětí totiž žádnou takovou potřebu nepocítuje - ačkoli se s ní samozřejmě narodily. Jako kdyby ji ve škole dokonce ztratily, anebo obrátily jinam.

První a základní otázka dnešního školství není, co učit, ale jak děti naučit pracovat. Na čem a jak probudit jejich zájem v konkurenci těch zábavných možností televize, internetu a počítačových her, kde se sice možná něco dozvědí, ale pracovat se určitě nenaučí. Dokonce si zvyknou, že stačí kliknout - a už je hotovo. Klik - a zase něco jiného. Těmto svodům škola nemůže a nemá konkurovat jinak, než že děti učí pracovat, aby pak také mohly zažít radost z výsledků vlastního úsilí. To je žádné hry ani internet nenaučí, jak s hrůzou zjišťujeme ještě na vysoké škole.

První krůčky k probuzení vlastního zájmu o vědění a učení jsou a vždycky byly v rukou učitele. Zájem o něco je totiž nakažlivý, bohužel stejně jako nezájem, a přenáší se masivně z učitelů i rodičů na žáky. Učitel jistě musí něco umět, ale dobře učit může jen to, co má sám rád a co ho zajímá. Tato nejdůležitější stránka učitelské kvalifikace se bohužel nedá měřit - a tak ji dnes školský systém vlastně ignoruje a místo toho „měří“ a testuje jednotlivé výsledky, o nichž všichni víme, jak málo znamenají.

Na druhém místě hned po učiteli jsou ovšem učebnice, kterých si také nikdo nevšímá, a někde je z úsporných důvodů prostě zrušili. Některých bohužel není ani škoda, tak bývají učebnice nudné, plné sice správných, ale otravných a nestravitelných „informací“. Přitom jen z něčeho jako učebnice se děti mohou samy něco naučit, kdežto internetové taháky, na něž odkazuje pan Šteffl, jsou sice zábavné, ale nic víc. Podívejte se na ně a zkuste, co vám z nich za týden zůstalo v hlavě - v nejlepším případě nějaká ta zajímavost nebo informace.

Budoucností školy jsou učebnice, ne internetové taháky.

Teprve když si vyjasníme, čím a jak chceme děti zaujmout, má smysl přemýšlet o učivu i z hlediska jeho případné užitečnosti. Také zde se nadělala spousta chyb, pokud se o ní uvažuje jen z hlediska tak zvané „zaměstnatelnosti“. Tu totiž formulují většinou očeká-

vání, naivní projekce současného stavu do budoucnosti. Když mi bylo patnáct, byli cílevědomí rodiče vesměs přesvědčeni, že tou klíčovou dovedností pro život je - těsnopis. Pak jej nahradilo programování a tak dále. Pan Šteffl správně připomíná, že jde o užitečnost pro život, nejen pro zaměstnání, ale i to mi připadá málo. Tak užitečnost matematiky nespočívá v tom, že se děti naučí řešit rovnice, nýbrž přesněji myslet. Proto je matematika nenahraditelná a musí být také povinná - aspoň pokud k tomuto účelu přispívá.

Takové zcela zásadní „vedlejší“ účinky má nepochybně každá věda a každý obor, ve školství by se však měly dnes poměřovat podle toho, jak otvírají dětem a studentům nové možnosti a horizonty. Na první místo patří po mém soudu jednoznačně jazyky, především čeština. Tu totiž jednak potřebuje úplně každý a skoro všude, jednak je špatná úroveň jazyka bezpečná známka špatného

myšlení - a naopak. Do omrzení stále opakují, že ta první a nejdůležitější dovednost je schopnost dobře mluvit, přesně a kriticky číst, srozumitelně a smysluplně psát. Dokonce ani smyslem literatury není znalost její historie, nýbrž setkání s vrcholnými možnostmi jazyka v poezii a krásné literatuře. Konec konců se i naučená báseň může člověku hodit víc než různé učenosti, jak víme ze vzpomínek vězňů.

V zemi našich rozměrů je samozřejmé, že tyto schopnosti budeme potřebovat i v jiných jazycích, především - ale nejen - v angličtině. Naši reformátoři nám rádi dávají za vzor Finsko, závislé na jedině velmi úspěšné fir-

mě. Po mém soudu by to spíš mělo být ještě „úspěšnější“ Lucembursko, kde se celostátní průměr pohybuje mezi dvěma až třemi cizími jazyky. Učení jazyků také nejlépe ukazuje, oč v učení vůbec jde: žák se musí naučit spoustu slovíček, v čemž mu žádné technické pomůcky moc nepomohou, ale když to zvládl, otevřel se mu nový svět.

Matematika zpřesňuje myšlení, proto je nenahraditelná a musí být povinná.

Je hrozná škoda, když na tuto nejdůležitější fázi, totiž odměnu za úsilí, kvůli nacpaným osnovám nezbude čas. Nedávno jsem potkal gymnazistku, která měla čtyři roky latiny. Když jsem se jí ale zeptal, co četla, vykulila na mě nechápavé oči - no přece učebnici. Právě tady by totiž škola mohla bodovat i proti těm nejzábavnějším pohyblivým obrázkům. Je ostatně skandál, že naše vysoké školy přijímají i do vědeckých a technických oborů „jednojazyčné“ uchazeče. Jak si tu vědu asi představují? Mohou to vůbec myslet vážně?

Na třetím místě užitečných kompetencí mi vychází kvalifikované zacházení s číselnými údaji, jemuž se ve školství říká matematika. Ta se bohužel až příliš vyžívá na různých obtížných cvičích a veletočích, které se děti se skřipěním zubů nadrou, protože se budou zkoušet, ale odnesou si z nich jen hluboký odpor. Základem musí být srozumitelné činnosti běžného zacházení s čísly, pochopení jejich smyslu i zákonitostí, porozumění pro statistické metody i jejich omezení a také schopnost spolehlivého odhadování, které dnes tolik chybí. A pokud se učitel podaří předvést něco z těch nádherných matematických důkazů a triků, vůbec by neškodilo, kdyby jiné oblasti této krásné vědy vynechal - třeba integrály nebo trigonometrické rovnice. Ty mají být v učebnici petitem, aby se těch pár studentů, které matematika „chytla“, mohlo na ně profesorky třeba zeptat.

Udělejte si čas na pokusy!

V našem školství - včetně vysokého - bohužel stále vládne dávno neudržitelná představa „pokrytí celého oboru“, která zamožuje učebnice a i z velmi zajímavých oborů dělá vysušené mumie. Místo aby děti aspoň něco pochopily a zažily, předkládáme jim povrchní seznamy

odborných pojmů, které slouží jen k tomu, aby si daný obor nadobro zošklivily. Totéž se týká i společenských věd, které se většinou učí jako jakési „úvody do úvodů“, domnělé „přehledy“ nesrozumitelných teorií. Když se totiž v nesmyslné snaze o „všechno“ nakonec nikde nedojde k zajímavým konkrétům nebo aplikacím, nezůstane dětem v hlavách doslova nic. Pokud v dějepisu nezbude čas na vyprávění, v biologii a chemii na pokus, v cizích jazycích na četbu krásných textů, nemůže se nikdo divit, že to děti nebaví - a tedy k žádnému učení ani nedojde.

Na posledním místě naprostého minima, které by každému žákovi mělo trvale zůstat

VÁCLAV KLAUS K OLTÁŘI NEPATŘÍ

Byl jsem požádán o vyjádření k proslovu Václava Klause při letošní svatováclavské poutní mši ve Staré Boleslavi; ještě trochu doplňuji původní celý text mé odpovědi, která byla zatím v médiích jen částečně (byť nezkresleně) citována, o to však hojněji komentována. Jistě nemusím zdůrazňovat, že jde o můj osobní názor, za nímž nestojí žádná instituce, pouze mé svědomí, které mi nedovoluje mlčet. Zaprvé: Klaus k oltáři nepatří. Projev politiků při katolické mši (a to nejenom těch, kteří se vždy od náboženství distancovali) jsou jak z občansko-politického, tak i z náboženskoliturgického hlediska anomálií.

Je pastýřskou povinností biskupů dbát na posvátný charakter liturgie a bránit se nebezpečí oživování rakousko-uherské „jednoty trůnu a oltáře“ – ta se v minulosti církvi velmi vymstila. Prezidentův výrazně politický projev při svatováclavské mši byl podle mého názoru zneužitím náboženské slavnosti. Mše není místem pro lapání voličských hlasů pro stávající ani zamýšlené politické strany.

Některé věty Klausova proslovu jistě zněla a měly znít pro katolické věřící svůdně

dokončení ze str. 11

„v hlavě“, je podle mého jakési celkové porozumění sobě a společnosti, o něž se na vědecké rovině pokouší přehršel různých oborů. Ne tyto obory, nýbrž jejich integrované, propojené a srozumitelné výsledky musí mít ve školách své místo. Každý občan totiž nutně potřebuje vědět něco o sobě jako lidské osobě, o společnosti a jejích institucích, o hospodářství, financích i bankách, o právu a soudech, o obci, daních a státu, o médiích nebo o mezinárodních společenstvích – jinak se svoboda a demokracie nedá udržet.

Jakkoli je to dnes v módě, nepřidám se k obecnému hubování, protože ničemu nepomůže. Když pan Šteffl píše o „krachu“ školství, je to ovšem metafora – školství totiž není nějaká „služba“ či „firma“, nýbrž podstatná složka reprodukce společnosti. Je jen dobře, když mu různé služby konkurují, ale ve výše vyloženém smyslu je nahradit nemohou. Mezi jeho současné nesnáze – nejen v naší zemi – patří obecný pocit, že za nic nestojí. Jenže školský systém se dvěma sty tisíci učitelů je jako zaoceánský parník, který směřuje jen velice pomalu a cukání ministerským kormidlem sem a tam mu nepomůže. Protože závisí hlavně na učitelích, potřebuje také trpělivost a občas snad i pochvalu – jako ostatně každý žák. Třeba ty posmívané „rámčové programy“, pokusy o etickou výchovu, tolik kritizovaná srovnávací maturita nebo snaha dát učitelům lepší platy si to po mém soudu zaslouží.

(a bylo by možné s nimi souhlasit), nicméně v ústech tohoto muže jsou nevěrohodné. To, jak si Klaus představuje „konzervativní hodnoty“, vidíme dobře na jeho oblíbených Hájkovi, Bátorovi či Adamu Bartošovi – myslím, že o tento typ konzervatismu opravdu není co stát. Pokud Klaus zásadně změnil svůj vztah k církvi a náboženství či poměru morálky a ekonomie, měl by to jasně říci, jinak je vzhledem k jeho mnoha dosavadním výrokům jeho postoj nekonzistentní, a tudíž velmi podezřelý z populistické účelovosti.

Ostatně před několika lety se týž Klaus rozčiloval nad tím, že ve veřejnoprávní televizi je dán tak velký prostor bohoslužbě církve, která je přece něčím na způsob zahrádkářského spolku – tenkrát tam totiž nekázal; těžko se ubránit podezření, že pokud by si ovšem církev a její představitelé ohočil, mluvil by o ní medovým jazykem. Nemohu si pomoci, Klausovi coby kazateli morálky z řady důvodů prostě nevěřím.

Klausova ideologie – zejména jeho neustálé útoky na křesťanskou ideu sociálně-ekologického tržního hospodářství – je v naprostém protikladu k sociálnímu učení katolické církve a k sociálně-politickému myšlení papeže Benedikta XVI., který neoliberalistickou ideologii všespasitelného trhu soustavně kritizuje. Stačí si přečíst papežovy nedávné projevy v Německu (včetně jasné podpory ekologických snah, které Klaus demonizuje), abychom viděli, že se Klaus papeže dovolává neoprávněně: buď tedy nerozumí tomu, o čem mluví, nebo se dopouští záměrného zkreslení.

Klaus vyzval církev ke spojení v neoliberalistickém odporu proti myšlence „sociálního státu“. Model sociálního státu má mnoho podob (včetně některých dnes opravdu nereálných), nicméně totální negace této myšlenky může také znamenat nebezpečné odmítání jakékoliv sociální odpovědnosti státu – a na to církev opravdu nemůže přistoupit, nechce-li popřít vlastní učení.

Naše církev se opravdu musí rozhodnout, zda bude v duchu austrokatolicismu okuřovat panovníka, který se jí snaží populisticky vlichotit, zda bude z bohoslužeb a oltáře dělat tribunu jednostranné agitace držitelů politické moci, anebo zda v duchu prorocké tradice bude umět říci lidem typu Václava Klause – a politikům jakékoliv strany, kteří by chtěli náboženství politicky instrumentalizovat – své statečné NE, byť by tím riskovala ztrátu různých výhod a politických podpor.

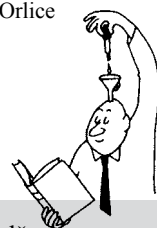
Církev sama z povahy svého poslání i jako integrální součást občanské společnosti má jistě nejen právo, ale i povinnost vstupovat do veřejné debaty o hodnotách a vyslovovat se k etickým aspektům politiky; ani kněží nejsou zbaveni občanského práva se svobodně vyjadřovat k politice a nést občanskou odpovědnost, avšak církev nikdy nesmí ztra-

tit svobodu a kritičnost ve vztahu k politické moci a k jejím nárokům a objednávkám. Musí si uvědomit, že v pluralitní demokratické společnosti (naštěstí) nemá a nebude mít jinou moc, než je moc slova a argumentů, nikoho dnes nemůže k ničemu donutit, může být jen hlasem mezi hlasy – ale chce-li být přesvědčivým hlasem, musí jí jít především o to, aby už nadále neztrácela věrohodnost a aby se už nikdy s žádnou politickou mocí nezaplétala.

Tomáš Halík

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 8.10.	18 h. Mistrovice
neděle 9.10.	28. v mezidobí
<i>posvícení v Lukavici</i>	
7.15 h. Letohrad	Iz 25,6-10a
8.45 h. Lukavice	Ž 23
10.15 h. Orlice	F1p 4,12-20 Mt 22,1-14
sobota 15.10.	18 h. Mistrovice
neděle 16.10.	29. v mezidobí
<i>posvícení v Letohradě a na Kunčicích</i>	
7.15 h. Letohrad	Iz 41,1.4-6
8.45 h. Lukavice	Ž 96
10.15 h. Orlice	1 Sol 1,1-5b Mt 22,15-21
sobota 22.10.	18 h. Lukavice
neděle 23.10.	30. v mezidobí
<i>posvícení na Orlici</i>	
<i>diecézní sbírka na misie</i>	
7.15 h. Letohrad	Ex 22,20-26
8.45 h. Mistrovice	Ž 18
10.15 h. Orlice	1 Sol 1,5c-10 Mt 22,34-40
pátek 28.10. Den vzniku čes. státu	
17.30 h. Orlice - ekumenická bohoslužba	
sobota 29.10.	17 h. Lukavice
	18 h. Mistrovice
neděle 30.10.	31. v mezidobí
<i>posvícení na Šedivci</i>	
7.15 h. Letohrad	Mdr 3,1-9
8.45 h. Šedivec	Ž 116
10.15 h. Orlice	Ř 8,14-23 Mt 25,31-46
úterý 1.11. Slavnost Všech svatých	
17.30 h. Lukavice	
19.00 h. Letohrad	
středa 2.11. Památka zemřelých	
17.30 h. Mistrovice	
19.00 h. Kunčice	
sobota 5.11.	18 h. Lukavice
neděle 6.11.	32. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Ex 47,1-12
8.45 h. Mistrovice	Ž 46
10.15 h. Orlice	1 Kor 3,9c-17 J 2,13-22

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Registřikové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741